

نومرو: ۱۳

مارت ۱۳۲۶

ایکنجی سنه

علم حقوق و مقایسہ قوانین مجسمہ و عری

ہر آی نشر اولتور

مؤسس و صاحبی:

کرملجنہ مہرئی: محمد عارف

ملل متمدنده

قوانین و نظامات صناعیه

احمد بخار

سمی — صناعی

— ۴ —

نیوکویو « سرمایه — Capitale » بی شو وجهله تعریف ایدیور :
[سرمایه کلهسی خدمت اقتصادیه ایفا ایدن بوتون فائده بخش شیلری
احتوا ایدر .]

لیکن بوتعریف موسیو نیوکویه خاصدر ؛ قیلاسیق اقتصادیون طرفندن
قبول ایدلما مشدر ومثلا روسس ؛ توکلن ؛ ژوزف غارنیه ؛ پول لورووا بولیو
وقولسون ؛ طوبراغی سرمایه اوله رق قبول ایتیمورلر . پول لورووا بولیو ؛
ترلانی سرمایه عد ایتدیکی حالده خانیهی سرمایه اولقی اوزره قبول اییدیور .
ژوزف غارنیه ؛ جمعیك وسائط استحصالیه سنك برجدولنی تنظیم ایله مشدر .
غارنیه بوسوائطی اوچه تقسیم اییدیور :

[۱ — وسائط طبیعیه یاخود غیر متملکه ؛ دکنز ، انهار عامه یاخود غیر
مملوکه ، هوای نسیمی ، حرارت شمس و حکمی و کیمیوی ومیخانیکی قوای
سائرۂ طبیعیه]

۲ — وسائط طبیعیه متملکه ؛ طوبراق وسمی .

۳ — وسائط صنعیه یاخود مکتسبه ومتملکه سرمایه مادیه « le capital
matériel » برصنعتک نتیجهسی اوله رق الیه ایدیلن بوتون مستحصلاتی حاویدر
مأکولات ، تخمیر ؛ مواد ابتدائیه ، مصنوعات ؛ ادوات . ماکنهلر ، ابنیه ،
حیوانات وسکة ؛ ژوزف غارنیه کوره بونلردن بشقه طوبراغک اصلاحی ایچون
استعمال اولنان وطوبراق ایله بر جسم تشکیل ایدن وطوبراغه هم بر واسطه .

طبیعی هم‌ده بر واسطهٔ اکتساب ماهیت مضاعف‌ساز ویرن سرمایه دخی سرمایه
مادی‌دن معدود در .

« سرمایه غیر مادی le capital immatériel » مشتری‌ری؛ فنی؛ ادبی و صنایع
الخ معلوماتی احتوا ایدر که بوایکنجی قسمک ایکنجی نوعه « سرمایه فکریه —
Capital intellectuel » ده دینه بیلیر . [

شوجودله نظراً قوهٔ انباتیه‌سی تزید اوله‌رق اصلاح اولنان «طوپراق» ده
دیگر وسائط طبیعی کی سرمایه‌دن معدود اولیور. لکن بالذات طوپراق سرمایه
اوله‌رق قبول ایدلیور. ایشته موسیو نیوکویو ایله قلاسیق اقتصادینونک غیرمتفق
بولند قری نقطه بودر؛ چونکه نیوکویو بالذات طوپراخی ده سرمایه اوله‌رق
قبول ایدلیور .

مع‌هذا دیگر بعض اقتصادینونده، صوک زمانلرده بو اعتباری تفریق
قالدیره‌رق بالذات طوپراغک ده سرمایه عدولنسی لازم کله‌جکنی بیان ایشلردر.
موسیو «قووس» بومیانده در .

موسیو آندره لئوسده دیورکه؛ «اگر طوپراقدن مقصد؛ تملک ایدیلن
برمعین پارچه اراضی ایسه طوپراق ده سرمایه در .»

«باوهرک» سرمایه‌نی جهله آتیه ایله تعریف ایدیور: «سرمایه؛ انسان
طرفدن میدانه قونیانلن وسائط تملکینه‌ک هیئت عمومی‌سی در .»

شبهه‌سزدرکه بو تعریف؛ سرمایه حقنده تام و صحیح بر فکر ویره‌مز؛
چونکه «انسان طرفدن میدانه قونیانلن» تعبیری سرمایه‌دن معدود اولان
یک چوق وسائط طبیعی‌نک خارجه قالمسنی ایجاب ایدیر .

مثلاً برکیمس‌نک چفتلکننده برآقارصو موجودایسه صاحبی بونی‌صاتبیلیر؛
قوهٔ محرکه اوله‌رق استعمال ایده بیلیر والحاصل بو ماء جاریدن مادهٔ استفاده
اوله بیلیر. شو‌حاله بو؛ بر سرمایه‌در لکن انسان طرفدن میدانه قونامشدر
بو جهته بو تعریفده کی «میدانه قونیانلن» قیدیک «تملک اولنان»
صورتیه قونلسی اقتضا ایدر .

مانوسک تعریفی شودر: «استحصاله و توزیع ثروته تخصیض اولنان برقم
تمملکات»

ستوارت میل ده سرمایه‌ی شویله تعریف ایدیور : « سرمایه؛ مستحصل بر صورنده استعمال اولنان ثروتدر »

علم اقتصاد نقطه نظرندن بوتعریفات وتفریقات مسائلی قارشیدرمقدن بشقه یرفائده‌سی یوقدر. چونکه مستحصل بر صورنده استعمال اولنان اشیاء متملک‌ایله بوصورنده استعمال اولنمیانلرک بینی تفریق اتمک مشکلدرد.

مثلا « غذا » اکثریا مستحصل بر سعی حصوله کتیرن بر سرمایه‌در .

بوجهته بزم ایچون موسیو نیوکویونک تعریفی ؛ بوتون بو محدودلری ازاله ایدن اک مکمل واک بجهل تعریفدر .

آدام سمیت ؛ سرمایه‌ی ایکیه آیریور :

« سرمایه ثابتة capital fixe » ؛ « سرمایه جاریه capital circulant » .

و سرمایه ثابتی وجهه آتی اوزره تصنیف ایدیور :

« سرمایه ثابتة — که صفت تمیزه‌سی ؛ صاحبی تبدل اتمکسزین برکار

یاخود ایراد حاصل اتمکدر — عمومیتله مواد آتیه‌دن عبارتدر :

۱ — سعی تسهیل و تنقیص ایدن بوتون مفید اشیاء و آلات .

۲ — بر مقصد مفیده تخصیص اولنان ویا لکنز صاحبه ؛ کرایه ویریه‌لرک بر مبلغ قزاندرمق صورتیه دکل حتی اشغال ایدن وکیرانی ویرن شخص ایچون‌ده واسطه استفاده اولان بوتون بنالر .

۳ — اراضینک اصلاحاتی .

۴ — بر مملکت سکنه‌سی یاخود بر جمعیت اعضاسی طرفندن اکتساب

اولنان او صاف و اقدار .

سرمایه جاریه‌ی شو وجهله درت قسمه آیریور :

۱ — یاره .

۲ — قصابلرک ؛ چفتجیلرک وسائرمنک یدتملکننده بولنان مأکولات .

۳ — هیج ایشلنامش یاخود آز وچوق ایشلنش مواد ابتدایه .

۴ — اکمال اولنش لکن تجارک یاخود فابریقه‌جینک الندن چیقمامش

اولان معمولات »

موسیو مدینه‌نک : Théorie et application de l'impôt sur le capital

نام اثرنده ایلک دفعه اوله رق میدانہ قوانیلان تعریف آتی ؛ اعتقاد مزہ کورہ
اک مکمل و محمل تعریفدر :

سرمایہ ثابتہ ؛ محصولی تبدیل ماهیت ایتیمان بوتون « اشیای مفیدہ » در .

سرمایہ جاریہ ؛ محصولی تبدیل ماهیت ایلدان « اشیای مفیدہ » در .
یاخود دیگر صورتله افادہ اولورسه :

سرمایہ ثابتہ ؛ تبدیل ماهیت ایتیمکسزین « فائدہ » حاصل ایدر .

سرمایہ جاریہ ؛ تبدیل ماهیت ایتیمکسزین فائدہ حصوله کتیرہ مزہ .
یاخود دها بسیط اولوق اوزرہ دینہ بیلیرکه :

سرمایہ ثابتہ ؛ ادواتدر . سرمایہ جاریہ ؛ مواد ابتدائیہ و مستحصلاتدر .

شو تعریفه کورہ ثابت سرمایہ لری ؛ جاری سرمایہ لردن تفریق ایلهمک پک
سہلدر . مثلاً طوبراق بر سرمایہ ثابتدر حالوکه محصولات ارضیہ بر سرمایہ
جاریہ در .

حیوانات میانندہ چالشدیرلمغه یاخود تنزه مخصوصه اولانلر ؛ سرمایہ ثابتدر .

ماکنہلر ؛ اثاث بیتہ ؛ موبیلیہلر ؛ آثار صنعت ؛ سرمایہ ثابتدر .

بوتون مواد ابتدائیہ ، معمولات و مصنوعات ، سرمایہ جاریہ در . سکہ ؛

بر واسطه مبادلہ اولدیفندن اساساً بر سرمایہ جاریہ در .

سرمایہ شخصیہ — Le capital subjectif

و

سرمایہ غیر شخصیہ — Le capital objectif

مو-یولی ناسک « سعی » حقندہ کی تعریفنی یازمشدق علم اقتصاده کورہ .

« سعی » شو وجهله تعریف اولنوق ایجاب ایدر :

« غیرت شخصیه دن انبعاث ایدن و بر فائدہ و اثر حصوله کترین هر حرکت ؛

سعیدر « سعی ؛ بعضاً بذاته انسان اوزرندہ یاخود انسانک بعض اقسامی

اوزرندہ اجرای حکم ایدر .

مثلاً بر مغنیه، صداسنک، برپهلوان بازولرینک و سمی دماغیده بولناندر؛ ریاضیون، علما، فیلسوفلر قوای دماغیه لرینک تقویه و انکشافه چالیشیرلر. بو صدا؛ بو قوت بازو؛ بو قوه دماغیه؛ بر سرمایه در. چونکه بولنردن ماده استفاده اولنه بیهلر چکنندن بر وظیفه اقتصادی ایفا ایده بیلیرلر.

وقانتک «Subjectif و Objectif» کله رینه ویردیکی معنایه - که برنجیسی «بنلکه» عائد در، ایکنجیسی «بنلکه» خارچنده در - نظر آ سرمایه «ثابت و جاری در» یاخود «مادی و غیر مادی» دن آیری نینه ایکی به تقسیم اولنه بیلیر: سرمایه شخصییه؛ سرمایه غیر شخصییه.

هر شخصک قدرتی، کنیدسنک سرمایه شخصییه سنی تشکیل ایدر. عمله نك قوتی، مهندسك فتی، اداره آدمك مهارت ولیاقتی کی.

سرمایه غیر شخصییه، خدمت اقتصادی ایفا ایدن سائر بالمله فائده بخش شیرلدر. و سرمایه شخصییه؛ بر سرمایه ناستدر و بوجهته علم اقتصاد «انسان» ی بر سرمایه ناسته عد و تلقی ایدر.

شو حالده «سمی» دخی «سرمایه» دن معدوددر. لکن حمایه اصولی طرفدارلرینک و سوسیالیستلرک ادعا ایدک لری کی «بوتون ثروت؛ سبک محصولی» دکدر. اکر بوصورت قبول اولنورسه نیوکو یونک دیدیکی وجهله «ثروت؛ سمی ایله متناسب اولمق لازم کلیر. مثلاً سمی؛ طوپراق نه قدر آ ز منبت و وسائط میخانیکیه نه قدر آ ز مکمل اولورسه اوقدر بیوک اولمسی ایجب ایله دیکندن ثروتک طوپراغک قوه انسانییه سی و ماکنه جیلغک ترقیاتی ایله معکوساً متناسب بولمسی اقتضا ایدر. و بو حالده کسب ثروت ایتمک لکک الک امین واسطه سی صحرای کیرده یاخود غروشلاندده آلاتسز زراعت ایتمکدر.

اقتصادیونه رغماً؛ الان برچوق آدملر بوتون ثروتک محصولی سمی اولدیغه قانعدر و بوتون مملکتلرک بوتون اصول حمایه طرفدارلری «سمی سایه سنده یشایورز؛ سمی مدافعه ایله مک لازمدر.» جمله سنی تکرار ایتمکده درلر. بوادعاده بولمقی فنا ایله ای؛ زحمت ایله لذت؛ واسطه ایله نتیجه یی بربرلینه قارشدره قدر.

حالبوکه اقتصاد یونک دیدک لری کی «سمی؛ بر غیرتدرکه هدفی ممنونیت حاصل

ایتمکدر ؛ غیرت بر فالح ؛ ممنویت بر ایلمکدر . سبی بر زحمتدر ؛ ذوق ولذت پیدا ایتمکدر . »

بشریت ؛ ازمنه ابتدائیه دن بوکونه قدر ؛ ستایشکارلرینه رغماً سبی آزالتمغه چالشمقدن هیچ بر زمان خالی قلاماش و بونک ایچون ماکنلر ؛ کونا کون آلات و ادوات میخانیکه کشفی و ایجادینه غیرت ایله مکده بولنمشدر .

نیوکویو دیرکه : « سبی ایله یشانمز ؛ سبیک نمرلری ایله یشانیر . بشریتک غایه املی فائدمک حداعظمیسی ؛ غیرتک حداصغریسی ایله استحصال ایتمکدر »

مستحصلانه تطبیق اولنان سبی

۱ : سبی عضلی — سبی عضلی کیتدیکه سبی دماغینک تحت اداره سینه کیرمشدر . شبه سزدرکه مدنیت ترقی ایتدیکه حاللر و امثالی کبی یالکیز سبی عضلیده بولنانلرک مقداری آزالمقدردر ؛ چونکه مدنی مملکتلرده ممکن اولدینی قدر خدمات شاقه نک ماکنلره تحمیل اولنمسنه غیرت ایدلمکدهدر . والیوم سبی عضلی ؛ پک چوق صنعتلرده دها آز مشقتلی لکن دها کوچ وقاریشیق بر شکل المقدردر .

بوکون شالی آمریقانک واسع ترلارنده بخارله متحرک نطس واوراق ماکنلرله چفتجیلک ایدن بر آدم ؛ بل و صپان ایله چالیشان بر چفتجیدن قات قات فضله قوه دماغیه صرفه مجبوردر . صنایعده کی ترقیات ؛ ماکنلرده حصولیاب اولان تکملاتده عمله نک سبی عضلیسنک مقدارینی آزالتمش وسی دماغیسی آرندیرمشدر .

مع هذا انسانلر اولدیکه سبی عضلی صرفه مجبوردرلر و بونک دها پک چوق تنزیل ایدیله چکی شبه سز اولغله برابر بشریت ایچون تماماً سبی عضلی دن قورتلیق ممکن دکلدردر .

۲ : « سبی کشفی Le travail d'invention » — صنعت صنایعده [۱] سبی کشفی اک مهم برسی دماغیدر .

[۱] بو تهرک تمامله مقصدی اکلامی ایچون بر آز ایضاحانه لزوم وارددر . صنعت کلمه سی « Art » مقابلی اوله رق قبول اولنورسه صناعت کلمه سی ده « Industrie » مقابلی

بو نوع سیمی ؛ عمله نك آلات وادواتی اصلاح و تعدیل ایدره ك قواسنی
تصرف ایله مك خصوصنده كی میل طبیعیسندن تولد ایتشدیر .
بلا تردد دینه بیلیركه صنعت صناعیه مدنیت حاضره نك اك مكمل شكلی واك
مهم عامل اقتصادیسیدر .

اك بیوك كشفیات فنیه ؛ اكثریا منفعت اقتصادی دن غیری تأثیرات ایله میدانه كلش
ایسه ده بوكشفیات دن تشعب ایلیان وهر بری باشلی باشنه بر كشف تشکیل ایدن
تطبیقات « اقتصاد قوی » قانونك نتیجه سیدر .
انسانك وسائط طبیعیه قارشى كولشمك ایچون مراجعت ایتدیكى چاره
سعیك بوايكي شكلیدر .

لكن بو عوامل استحصالیه دن هانكيسنك ده ا زیاده حكم و تأثیری اولدیغنی
تعیین مشكلدر .

جون ستوارت میل دیوركه : « بوايكي شكل سعیدن ؛ ایکیسی ده استحصال
ایدلك ایستیلان نتیجه ایچون الزمدر ؛ لکن بونلرك بوتیجه ده كی حصه تأثیرلرینی
تعیین ایتمكه چالشمق فائده سزدر . »

۳ : « سیمی تشكیلی Le travail d'organisation — سعیك بوشكلی
ایکی قسمه آیريله بیلیر ؛ برنجیسی صناعی ، اینکجیسی سیاسیدر . صناعته
سیمی تشكیلی ؛ دستكاهلرك و فابریقهلرك تنظیمانه عائددركه باشلیجه هدفی ؛
بونلرده سعیك احتیاجات اقتصادی و عملیه اك مساعد و موافق بر صورتده
توزیع و تقسیمیدر . سیاستده سیمی تشكیلی ؛ دولت و جمعیتك حسن تنظیم
و ترتینه تعلق ایدر .

شو ایضاحاتدن اكلاشدیغنی اوزره سیمی تشكیلنك برنجی قسمك هدفی
خصوصی ؛ اینکجی قسمك هدفی عمومی محیطات اجتماعیه نك تكمل و ترقیسیدر .
بوايكي ایشدن هر هانكی برینی درعهده ایدن انسان ؛ كرك بو محیطات
و كرك انسانلر بیتنده كی مناسباتی تعیین ایدن قواعد واسطه سیله هم جنسلیرى

قوللائق جاز اوله بیلیر وطن ایدیورمكه بر قاج زماندنبری بوايكي كلفه عربیه بومعنارده
استعمال اولغنه باشلاشدیر . بوحالده « Art industriel » ك صنعت صناعیه صورتده
ترجمه سیمی ضروریدر .

اوزرنده اجرای تأثیر و نفوذ ایده ريك بونلری ؛ قوه استحصالیه یی فضله لشدرم جق صورتده سوق و اداره ایلر .

سعیك صوك برشكلی واردركه بوده انسان كندینی بعض شیلردن محروم برافرق قزانجیدن بر قسمی ادخار ایله مكدر . مقتصد مشهور موسیو « قورسل سونوی Courcelle-Seneil » سعیك بو شكلی شو صورتله تعریف ایدیور : « نتیجه سی بر محصولك نهقونومیسیدر . بونك ایچون انسان ؛ هم جنسلی یاخود و سائط طبیعه اوزرنده دكل آنجق كندی كندیسی اوزرنده اجرای تأثیر و نفوذ ایتكه مجبوردر . « قلاسیق اقتصادیون بونی اقتصادی دكل معنوی بر سی عد ایدیورلر .

لكن اندرملی نس و دیگر اقتصادیون بو شكلی ده بر سی اقتصادی اولمق اوزره قبول ایلورلر و دیورلرله « بونی سی ده ؛ سی اقتصادیدر . چونكه بر نتیجه ماده حصوله کتیریور ؛ که بوده سرمایه در . »

بو و بکن نسخه ده کی قسم ایچون مراجعت اولنان اثرلر :

جون ستوآرت میل : قوای علم اقتصاد

Gohne Suart Mill: Principes d'économie politique

اوکوست قونت : علم اجتماع Auguste Comte: Sociologie

سیوکویو : اقتصاد و غیرت Yves Guyot: l'economie et l'effort.

قولسون : نهقونومی پولیتیق درسلی

Colson: Cours d'économie politique.

آدام سمیت : ثروت ملل Adam Smith: Richesse des nations

باوهرک : سرمایه نك فائضدن Bawerk: de l'intérel de capital